

права.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Lesaffer R. The Grotian Tradition revisited: Change and Continuity in the History of International law. *The British Yearbook of International Law* - 2002. Seventy-third year of issue. Oxford: At the Clarendon Press.
2. Ziegler K.-H. Conclusion and Publication of International Treaties in Antiquity. *Israel Law Review*, 29 (1995), 233 p.
3. Fletcher R.A. Reconquest and Crusade in Spain. *Transactions of the Royal Historical Society*. 1987; 37:31-47. doi:10.2307/3679149
4. Benham, J. *The Sources of International Law: Treaties*. Manchester University Press, 2022, 337 p.

УДК 340.13:341.64+305

Ковальчук А. Г.
здобувачка вищої освіти на
магістерському рівні
юридичного факультету
Хмельницького університету управління
та права імені Леоніда Юзькова

ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ПРАКТИЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Досягнення ґендерної рівності є однією з найбільш актуальних проблем сучасності та розглядається як центральна у справі захисту прав людини, функціонування демократії, утвердження верховенства права та економічного зростання і сталого розвитку [2]. В сучасному світі дане питання визначається як важливий аспект суспільного прогресу та захисту прав людини. Особливо важливо розглядати застосування цього принципу у контексті міжнародного правозахисту, зокрема в практиці Європейського суду з прав людини. Практика ЄСПЛ відіграє важливу роль у формуванні та втіленні принципів справедливості в контексті ґендерної рівності. Так у рішенні у справі «Шулер-Цґраґґен проти Швейцарії» (Schuler-Zgraggen v. Switzerland) 1993 року ЄСПЛ наголосив на забезпеченні ґендерної рівності у державах – членах Ради Європи як одному з головних завдань.

Ґендерна рівність передбачає рівні права для жінок і чоловіків, дівчат і хлопців, а також їхню однакову значущість, можливості, обов'язки та участь у всіх сферах суспільного і приватного життя. Так само вона означає рівний доступ жінок і чоловіків до ресурсів та їхнього розподілу між ними [3]. Аналізуючи рішення ЄСПЛ можна зробити висновок, що принцип ґендерної рівності застосовується з 1990-х років, проте у той час сам термін «ґендерна рівність» не використовувався, замість цього вживався вираз «рівність статей» («Шулер-Цґраґґен проти Швейцарії» (Schuler-Zgraggen v. Switzerland), «Петровіч проти Австрії» (Petrovic v. Austria)). Проте уже на початку 2000-х

років, у рішенні Великої Палати, використовувалися терміни "ґендерна рівність" та "принцип ґендерної рівності", що було ілюстровано, наприклад, у рішенні у справі "Лейла Шахін проти Туреччини" (Leyla Şahin v. Turkey). Варто також вказати, що з кожним роком збільшується увага до справ ґендерної рівності, а висновки суду все частіше враховують аспекти ґендерного принципу в різних сферах, відзначаючи тенденцію до більш широкого його застосування. Справи пов'язані з проблемами ґендерної рівності Європейський суд з прав людини зазвичай розглядає враховуючи статтю 14 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, заборона дискримінації. Проблема ґендерної рівності охоплює досить широке коло правовідносин, тож заявники досить часто скаржаться на ст.14 Конвенції у поєднанні зі ст. 2 (право на життя) та ст. 3 (заборона катування) – у справах, пов'язаних з домашнім насильством, ст. 6 (право на справедливий суд), ст. 8 (право на повагу до приватного і сімейного життя), ст. 8 та ст. 9 (свобода думки, совісті та релігії) – стосовно носіння в громадських місцях мусульманського одягу, ст. 1 Першого протоколу (право на мирне володіння майном), п. 3 (d) ст. 4 Конвенції (заборона примусової праці).

Типовими є приклади звернення, з питань дискримінації за ознакою статі, жінок, що опинилися в нерівних умовах з чоловіками, проте у практиці ЄСПЛ є також валова частка рішень на захист прав та інтересів чоловіків («Карлґайнц Шмідт проти Німеччини», «Ван Раалте проти Нідерландів», «Петровіч проти Австрії»), а також трансґендерів («Крістін Гудвін проти Сполученого Королівства» (Christine Goodwin v. the United Kingdom) та ін.). Зокрема, варто згадати одне з важливих та основоположних рішень у справі «Маркін проти Російської Федерації» від 7 жовтня 2010 р. Пан Маркін звернувся до ЄСПЛ зі скаргою про відмову у наданні відпустки по догляду за дитиною, оскільки він займав посаду у Збройних силах. Зі справи стає зрозумілим, що заявник після розлучення залишився проживати з дітьми та отримував на їхнє утримання аліменти від колишньої дружини. Костянтин Маркін вказав, що використав усі заходи національного захисту своїх прав, зокрема і Конституційний Суд РФ, який також відмовив йому у наданні зазначеної відпустки.

Європейський суд з прав людини врахувавши аргументи пана Маркіна визнав їх переконливими та задовільнив його скаргу. В рішенні ЄСПЛ за цією справою є такі важливі для розуміння змісту принципу ґендерної рівності положення:

- «натепер просування ґендерної рівності є основним завданням держав – учасниць Ради Європи, і тому необхідні дуже вагомі підстави, аби така відмінність у ставленні могла вважатись сумісною з Конвенцією. Зокрема, посилення на традиції, загальні припущення або існуючі соціальні відносини в певній країні є недостатніми»;

- «Суд не погодився, що виправдання різниці у ставленні у випадку заявника може полягати, як стверджував Уряд, в особливій соціальній ролі жінки у вихованні дітей. Сучасне європейське суспільство просунулось уперед до рівного розподілу відповідальності за виховання дітей між чоловіками і жінками, і роль чоловіків у догляді за дітьми стала визнаною. Більшість європейських країн, зокрема й Росія, тепер дозволяють цивільним особам, чоловікам і жінкам, відпустку по догляду за дитиною, і значна кількість країн

також поширили це право на жінок-військовослужбовців і чоловіків-військовослужбовців. Різницю у ставленні у випадку заявника не можна вважати позитивною дискримінацією на користь жінок, оскільки вона явно не спрямована на виправлення пригнобленого становища жінок у суспільстві. Натомість вона спричинила поглиблення ґендерних стереотипів і була несприятливою як для професійної діяльності жінок, так і для сімейного життя чоловіків. Тобто посилення на традиційний розподіл ґендерних ролей у суспільстві не може виправдати відмову чоловікам, включно з військовослужбовцями, у праві на відпустку по догляду за дитиною» [1].

Враховуючи вищевикладене, стає зрозумілим, що тема застосування принципу ґендерної рівності у практиці Європейського суду з прав людини є надзвичайно важливою та актуальною. Рішення ЄСПЛ у ґендерно чутливих справах формують сучасну юриспруденцію, стають керівними для національних судів та прямо впливають на розробку та вдосконалення національної законодавчої бази для забезпечення рівності громадян.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Konstantin Markin v. Russian Federation. URL: <http://hudoc.echr.coe.int>.
2. Стратегія ґендерної рівності Ради Європи на 2014–2017 роки URL: <https://rm.coe.int/1680590176>
3. Стратегія ґендерної рівності Ради Європи на 2018-2023 роки URL: <https://rm.coe.int/prems-041318-gbr-gender-equality-strategy-2023-ukr-new2/16808b35a4>

Mateusz Tchórzewski
PhD, attorney-at-law, economist
Assistant professor at the Law and
Administration Faculty Cardinal Stefan Wyszyński
University in Warsaw

AUTOMATION OF THE APPLICATION OF TAX LAW: CHOSEN CURRENT PRACTICES AND LEGAL DILEMMAS

1. Introduction

Automation can be defined as ‘a process of application of machines to tasks once performed by human beings or, increasingly, to tasks that would otherwise be impossible’ [1]. It can also be understood as ‘automatically controlled operation of an apparatus, process, or system by mechanical or electronic devices that take the place of human labour’ [2], ‘to make a process in a factory or office operate by machines or computers, in order to reduce the amount of work done by humans and the time taken to do the work’ [3], ‘the use of machines and computers to do work that was previously done by people’ [4].

It should be noted that automation historically was related mostly to physical labour, and only relatively recently affects, to a large degree, intellectual activities. This is connected to the notion of artificial intelligence – an advanced field of